
Recenzovaný článek

Koncept hnutí odporu jako nástroj navýšení odolnosti státu

Resistance Operating Concept as a Tool for Increasing the Resilience of the State

Radek Dubec, Eva Nezvalová, Markéta Licková

Abstrakt: V článku je popisována problematika implementace konceptu hnutí odporu v rámci komplexního přístupu k zajištění obrany státu a jeho odolnosti. Jsou hledány základní podmínky nutné pro zavedení tohoto nástroje a provedena srovnávací analýza vybraných evropských zemí, které k budování hnutí odporu přistoupily. Článek dále popisuje strategické vymezení hnutí odporu v podmínkách ČR, legislativní vymezení hnutí odporu a jeho zakotvení v rámci mezinárodního práva, analyzuje vazbu hnutí odporu na jednotlivé fáze konfliktu, kategorizuje aktéry hnutí odporu, definuje jejich role a využívané metody vedení odporu. V závěru definuje nezbytné podmínky implementace hnutí odporu do bezpečnostního a obranného systému státu.

Abstract: The article describes the issue of implementing the Resistance Operating Concept as part of a comprehensive approach to ensuring the defense of the state and its resilience. The basic conditions necessary for the introduction of that instrument are sought, and a comparative analysis of selected European countries that started to build a resistance movement is carried out. The article further describes the strategic definition of the resistance movement in the conditions of the Czech Republic, the legislative definition of the resistance movement and its anchoring in the framework of mental law, and the connection of the resistance movement to individual phases of the conflict. It analyzes the relationship of the resistance movement to individual phases of the conflict and categorizes the actors of the resistance movement, their roles and the methods used. In conclusion, it defines the necessary conditions for the implementation of the resistance movement into the security and defense system of the state.

Klíčová slova: Konflikt; obrana; odboj, odolnost.

Keywords: Conflict; Defence; Resistance; Resilience.

ÚVOD

Vyspělé evropské země budují svou obranu na kolektivním principu, který sice posiluje jejich národní odolnost, avšak současně vyžaduje rozvíjet vlastní schopnosti vzdorovat silám protivníka ve všech fázích konfliktu na vlastním území. V současném bezpečnostním prostředí, které je charakterizováno konflikty s potenciálem eskalace do vysoké intenzity, získávají stále větší důležitost otázky zajištění komplexní obrany, odolnosti, včetně odolnosti samotného obranného systému a rozvoje schopností potřebných k udržení nebo případnému znovunabytí národní svrchovanosti a územní celistvosti v reflexi na vývoj potenciálního konfliktu. Příprava na válečný konflikt a budování odolnosti národa a obranného systému je tedy primární povinností státu. Což znamená připravovat se i na situace, kdy případný konflikt povede ke ztrátě svrchovanosti a územní celistvosti státu.

Z hlediska času a přípravy státu nelze předpokládat, že plánování a budování nástrojů odporu proti okupační moci v průběhu konfliktu bude efektivní. Spíše lze očekávat, že schopnosti obrany, které nebudou plánovány a systematicky budovány již v míru, bude obtížné nebo téměř nemožné vybudovat a použít v průběhu konfliktu. Je tedy nezbytné, aby stát byl na tyto situace připraven. Esenciální podmínkou pro implementaci nástrojů odporu do obranného systému státu je pochopení a vymezení problematiky hnutí odporu v podmínkách soudobého válčení, a zejména v podmínkách současných změn globálního bezpečnostního prostředí. Budování hnutí odporu úzce souvisí s budováním odolnosti národa za všech okolností, tedy i v situaci, kdy došlo ke ztrátě suverenity a obsazení státu cizí mocí.

Rozhodnutí o implementaci tohoto nástroje do bezpečnostního a obranného systému státu je výsostným právem každého státu. Podmínkou pro toto rozhodování je vytvoření fakty podložených, odborných a analytických materiálů, popisujících a hodnotících strategický, legislativní, koncepční a doktrinální rozměr možné implementace. Cílem toho článku tedy je popsat základní poznatky spojené s implementací, srovnat možné přístupy u vybraných států a formulovat základní podmínky pro zavedení toho nástroje.

1 METODOLOGIE

Metodologie postupu a sestavení článku vychází z analytické studie provedené v rámci projektu BATTLE FIELD 2030+. V rámci vypracování této studie byla v první fázi provedena analýza aspektů hnutí odporu. Procesní postup zahrnoval shromáždění a vyhodnocení historických faktů, aktuálních relevantních teoretických dokumentů a dále legislativních a strategických dokumentů. Cílem této fáze bylo získat komplexní přehled o klíčových prvcích a mechanismech, které formují hnutí odporu. Výsledky této analýzy byly následně syntetizovány do podoby souboru faktorů a podmínek, které jsou zásadní pro zajištění takzvané totální obrany na úrovni státu a jeho odolnosti. Získaný soubor faktorů posloužil jako referenční rámec pro následující fázi, ve které byla provedena komparační analýza přístupů vybraných států k totální obraně. Tento přístup umožnil identifikovat podobnosti a rozdíly v přístupech k totální obraně mezi vybranými státy. Hlavním

cílem analytické studie bylo nalézt a formulovat základní podmínky pro implementaci nástrojů hnutí odporu v rámci budování odolnosti státu, v podmínkách současných trendů bezpečnostního prostředí.

2 CO JE "ROC"?

V roce 2013 zahájila United States Special Operations Command Europe (SOCEUR) projekt, jehož cílem bylo prozkoumat schopnosti odporu v rámci nekonvenční války. Projekt byl realizován sérií seminářů a workshopů v mezinárodní síti akademických odborníků a odborníků z praxe. Krátce po zahájení projektu došlo k anexi Krymu. Ruská akce ještě zdůraznila nutnost pokračovat ve zkoumání této problematiky a další výsledky workshopů, seminářů a pozdějších cvičení daly vzniknout konceptu dnes známému jako Resistance Operating Concept (ROC) (Fiala, 2020a), který byl finalizován Švédskou národní obrannou univerzitou ve spolupráci se SOCEUR v roce 2019. V článku je dále používán český ekvivalent pojmu ROC „koncept hnutí odporu“. Koncept popisuje podmínky a požadavky na budování hnutí odporu, způsoby jeho vedení v podmínkách současného operačního prostředí evropského válčiště a možné způsoby organizace jednotek, včetně jejich primárních rolí a integrace do celospolečenského přístupu k zabezpečení obrany. Koncept ROC je možno chápat jako obecný manuál určený pro politickou a strategickou úroveň vedení státu, výzkumnou a akademickou sféru zabývající se problematikou plánování obrany a přípravou obranného systému státu. Materiál je vhodný pro zpracování národních strategií, koncepcí a doktrín pro budování, přípravu a realizaci hnutí odporu jako součást strategie totální obrany.

Strategie totální obrany je založena na propojení významu tradiční vojenské obrany s civilní obranou a efektivnějším nastavením mechanismů spolupráce mezi ústředními orgány státní správy, občanskými organizacemi a širokou veřejností. To znamená, že se jednotlivé občanské organizace, skupiny nebo jednotlivci stávají, vedle ozbrojených sil, dalším aktérem v zajišťování a vedení obrany státu, a to zejména při realizaci obrany v okamžiku zhroucení státu, či při částečném nebo úplném obsazení svrchovaného území státu cizí mocí.

Východiskem pro návrh a implementaci konceptu hnutí odporu jako součásti systému obrany státu je současně pochopení, a především přesné vymezení dané problematiky v kontextu aktuálních globálních změn bezpečnostního prostředí.

3 VYMEZENÍ IMPLEMENTACE ROC VE STRATEGICKÝCH DOKUMENTECH ČR

Současné bezpečnostní prostředí je ovlivněno zejména globálním strategickým soupeřením a snahou některých států, a to především Ruska a Čínské lidové republiky, změnit platný mezinárodní řád a prosadit vlastní představu globálního uspořádání. Působením těchto významných aktérů bezpečnostního prostředí dochází k posunům od

ekonomického soupeření k otevřeným vojenským hrozbám, nárůstu konfrontace prostřednictvím působení v nových doménách, soupeření o přístup a získání kontroly nad surovinovými zdroji a získávání a zavádění nových technologií. Tyto posuny, vedoucí k požadavkům na nové globální uspořádání, ve svém důsledku mění stav bezpečnosti a vyvolávají oprávněné obavy ze vzniku konfliktu. Pro budování bezpečnostního a obranného systému státu tato situace přináší nové významné požadavky a nároky na dostatečnou odolnost státu. (Česko. Ministerstvo zahraničních věcí, 2023)

Kontextem pro přípravu, budování a vedení hnutí odporu v rámci výstavby systému obrany státu je vymezení jeho vztahu k odolnosti státu v základních strategických dokumentech a v neposlední řadě v národním legislativním ukotvení a vymezení ukotvení v rámci mezinárodního práva.

Obranu státu je nutné chápat jako uvědomělý celospolečenský přístup k zajištění životních zájmů státu. Budování obranného systému a zajištění obrany je v podmínkách ČR vymezeno zákonem 222/1999 Sb. o zajišťování obrany ČR, kterým je obrana státu definována jako „souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému“ (Česko, 1999).

To zahrnuje mimo jiné, výstavbu účinného systému obrany státu, obsahujícího přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků. Pro dosažení tohoto stavu, stát buduje a rozvíjí schopnosti národních ozbrojených sil, civilní obrany, připravuje státní území, stanovuje povinnosti jednotlivým ústředním orgánům státní správy, územním správním celkům, komerčnímu a soukromému sektoru, včetně obyvatelstva. (Česko, 1999)

Základní strategický kontext výstavby bezpečnostního a obranného systému státu, je v podmínkách ČR Bezpečnostní strategie ČR a Obranná strategie ČR. Tyto dva základní strategické dokumenty jednoznačně vymezují komplexní bezpečnostní systém a jeho součást, obranný systém, jako systémy celospolečenského charakteru. Z pohledu chápání a vymezení problematiky hnutí odporu na národní úrovni jsou tyto dokumenty zásadní a určující. Oba dokumenty jasně identifikují roli občana jako spolutvůrce bezpečnosti, tedy ne pouhého konzumenta a klíčovou úlohu vlády, občana na tuto roli připravit. (Česko. Ministerstvo zahraničních věcí, 2023)

Aktuální Bezpečnostní strategie ČR definuje obranu země prostřednictvím integrovaného přístupu, kdy mimo Ministerstva obrany a ozbrojených sil se na obraně podílí všechny složky státní a veřejné správy a společnost jako celek. S tím souvisí také deklarace, že ČR aktivně buduje nevojenské předpoklady obranyschopnosti v oblasti posilování odolnosti státu a společnosti, zejména ty, ke kterým se zavázala členstvím v NATO. (Česko. Ministerstvo zahraničních věcí, 2023)

Podobně i z aktuální Obranné strategie ČR vyplývá, že budovaný obranný systém ČR musí vytvářet podmínky pro rozvoj integrovaného přístupu k obraně. Jako předpoklad budování spolehlivé obranyschopnosti státu, strategie mimo jiné definuje potřebné charakteristiky personálu působícího jak v obranném systému ČR, tak v dalších oblastech veřejného, nevládního i soukromém sektoru, které jsou klíčové pro obranu a obranyschopnost společnosti. Mimo to, Obranná strategie chápe celospolečenské předpoklady zabezpečení obranyschopnosti státu jako rozvoj znalostí a dovedností

branně-bezpečnostní problematiky a odolnosti vůči hrozbám vojenského i nevojenského charakteru. (Česko, 2024)

Oba strategické dokumenty jasně vymezují komplexní přístup k obraně a zabezpečení odolnosti, včetně celospolečenského přístupu k obraně, ale konkrétní vymezení odolnosti státu ve vztahu k budování a přípravě hnutí odporu není v těchto dokumentech obsaženo. Z obou dokumentů vyplývá, že odolnost státu je základním předpokladem pro budování efektivní obrany státu. Princip odolnosti vychází z čl. 3 Washingtonské smlouvy a představuje tak závazek členských států budovat schopnosti sebeobran. NATO definuje schopnost odolnosti na národní a kolektivní úrovni jako „připravenost na strategické otřesy a narušení, včetně schopnosti reakce na ně a rychlého zotavení, a to v celém spektru hrozeb“. (NATO—North Atlantic Treaty Organization, 1949). Z uvedených poznatků lze determinovat, že budování hnutí odporu je součástí dosahování odolnosti státu při budování obranného systému a zajištění obrany a vychází z efektivní kombinace vojenských a civilních schopností a jejich připravenosti.

4 LEGITIMITA HNUTÍ ODPORU

Hnutí odporu je nutné naprosto jednoznačně odlišovat od terorismu. Základním a obecným rozlišením těchto dvou termínů je, že odpor na rozdíl od terorismu, povstání nebo revoluce, má za cíl vrátit stav do situace před konfliktem, tzv. status quo ante bellum. Zásadním rozdílem ovšem je, že hnutí odporu má jednoznačně vymezené právní hledisko v mezinárodních právních normách. (Fiala, 2020b)

Roli občanů, jako aktérů podílejících se na zajišťování bezpečnosti v rámci konceptu hnutí odporu, lze legitimizovat fakty vyplývajícími z Ženevských úmluv. V kontextu definice osoby chráněné se úmluvy, mimo ozbrojené síly, vztahují také k příslušníkům milicí a jiných dobrovolnických sborů, tedy včetně příslušníků organizovaného hnutí odporu (Diplomatic Conference of Geneva, 1949a), (Diplomatic Conference of Geneva, 1949b). Podobně Dodatkový protokol I k Ženevským úmluvám, v kontextu definice zapojení civilní obrany v průběhu ozbrojených konfliktů, připouští legitimní zahrnutí pomocných vojenských jednotek a ozbrojených složek, pověřených ochranou veřejného pořádku do ozbrojených sil dané strany. Současně jsou podle tohoto doplňku členové hnutí odporu, jako organizovaná skupina pod velením odpovědným dotčené straně v konfliktu, uznáni ozbrojenými silami v konfliktu a jsou považováni za komatanty, kteří mají právo se přímo účastnit nepřátelských akcí (Diplomatic Conference on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law applicable in Armed Conflicts, 1977).

Mezinárodní legislativní dokumenty tedy pracují s termínem hnutí odporu, či vyjádřením významově blízkým, avšak explicitně tento termín není v rámci úmluv definován. K zachování legitimacy je proto klíčové naplnění specifických podmínek tak, aby bylo zajištěno odlišení hnutí oboje od nezákonných odbojových (např. teroristických či kriminálních) organizací. Z toho vyplývá, že budování hnutí odporu a příprava jeho příslušníků musí být v souladu s podmínkami pro přiznání statusu „osoby chráněné“, jak je definováno v Ženevských úmluvách. Proto je nezbytné jasné vymezení kategorií

příslušníků, včetně určení jejich rolí, rámcové vymezení nezbytné struktury, metod a forem (násilné a nenásilné) vedení hnutí odporu.

5 ANALÝZA VÝVOJE KONFLIKTU Z HLEDISKA HNUTÍ ODPORU

Současné konflikty vždy nemusí mít charakter tradičního vojenského střetu. Protivník může vést cílené útoky za využití synergie všech nástrojů moci s cílem oslabit soudržnost národa, na který útočí a jeho odhodlání se bránit. Vzhledem k historickému kontextu vedení hnutí odporu v neurbanizovaném prostředí je nutno vzít do úvahy způsob vedení války ve 21. století. Ten je charakterizován využíváním nejnovějších technologií, zejména v oblasti komunikačních a informačních systémů, elektronického boje nebo sofistikovaných zbraňových systémů. Zároveň cílené vedení informačních vlivových a psychologických operací zařadilo kyberprostor mezi tradiční operační domény, a současný přesun operací do městských aglomerací zcela změnil charakter boje (Novák, 2016), (Hrnčiar, 2023).

Kybernetické působení v rámci budování totální obrany se stává v soudobých podmínkách jedním z významných nástrojů nejen v budování odolnosti, ale i v budování hnutí odporu, a to zejména z toho důvodu, že kybernetické působení ze zahraničí znesnadňuje identifikaci aktivit odboje v kybernetické doméně.

Konflikt je dynamickým procesem, který typicky probíhá v několika navazujících fázích. Aby bylo možné vymezit vývoj působení hnutí odporu v průběhu vývoje konfliktu byly jednotlivé fáze konfliktu označeny takto: fáze hybridního působení protivníka, fáze otevřené agrese, fáze okupace, fáze obnovy suverenity. Tyto fáze vytváří rámec pro budování a následné aktivní působení hnutí odporu, viz obr. 1. Přitom však hranice mezi budováním hnutí odporu a jeho aktivním působením nemusí být zcela jednoznačná.

Obrázek č. 1: Hnutí odporu v průběhu vývoje konfliktu

Na základě zkušeností vyplývajících ze současných konfliktů lze konstatovat, že cizí moc zahajuje konflikt synergickým využíváním všech nástrojů moci v rámci hybridní války a do ozbrojeného konfliktu vstupuje až v okamžiku vytvoření vhodných podmínek pro ozbrojenou invazi. Těchto podmínek dosahuje prostřednictvím vedení informačních

vlivových operací, ovlivňováním ekonomiky apod., s cílem diskreditovat schopnost legálně zvolené vlády chránit vlastní obyvatelstvo. Zde se jedná o fázi hybridního působení protivníka. V průběhu této fáze, na národní úrovni dotčeného státu, pokračuje budování odolnosti, a s tím spojené plánování, budování a příprava hnutí odporu. Zpravodajské služby v této fázi přináší informace o jasně indikovaných nepřátelských aktivitách, kybernetické síly defenzivně i ofenzivně působí proti těmto nástrojům protivníka a vytváří podmínky proti narušení systémů kritické infrastruktury. Protivník se v této fázi snaží zaměstnávat státní orgány, aby odpoutal jejich pozornost od aktivit spojených s připravovaným ozbrojeným útokem. Pozemní, vzdušné a teritoriální síly plní své mírové role nebo se připravují k přechodu na stav ohrožení státu a válečný stav a připravují mobilizační doplnění. (Fiala, 2020b)

Na základě zhoršující se bezpečnostní situace může vláda dotčeného státu nařídít mobilizaci svých ozbrojených sil. V této fázi se předpokládá aktivace aktérů hnutí odporu, kteří zpravidla zahajují své aktivní působení proti okupantovi a jeho agresi až v okamžiku obsazení suverénního národního území, ale jak již bylo zmíněno výše, hranice mezi přípravou, pohotovostí a aktivním působením hnutí odporu není účelně striktně definovat, činnosti se obvykle překrývají. Tuto fázi je nutné chápat jako otevřenou agresi, ve které je plně uplatňována vybudovaná komplexní národní odolnost. (Fiala, 2020b)

Vpádem nepřítel na území dotčeného státu se konflikt přesouvá do fáze okupace. Ozbrojené síly dotčeného státu vedou vojenské obranné operace za plné podpory civilní, komerční, soukromé a veřejné domény. Kontinuálně probíhá příprava a výcvik příslušníků hnutí odporu a jejich aktivní zapojení do odbojových operací. Proces okupace je na straně dotčeného státu charakterizován opakovaným kolísáním nárůstu a poklesu odbojové činnosti hnutí odporu k poškození záměrů protivníka a udržení morálky obyvatelstva. Přirozený nárůst aktivit odboje totiž přinese dílčí úspěchy, které obvykle na straně protivníka vyvolají nutnost posílit a stabilizovat moc a kontrolu nad obyvatelstvem zaváděním represivních opatření, čímž dojde opět k poklesu odbojové činnosti. Pokles je zpravidla krátkodobý, kdy odboj hledá příležitosti, následován opětovným vzestupem odbojové činnosti a vzorec se opakuje v různých dlouhých periodách závislých na úspěchu činností. Zpravodajské služby okupovaného národa skrytě shromažďují zpravodajské informace s cílem vytvoření detailního povědomí o operačním prostředí a synergicky s aktivitami hnutí odporu vytvářejí podmínky pro vstup spojeneckých sil až do fáze obnovy národní suverenity. (Fiala, 2020b)

6 KATEGORIZACE AKTÉRŮ HNUTÍ ODPORU, JEJICH ROLE A METODY

V pojetí ROC je odpor definován jako „organizované celospolečenské úsilí národa, zahrnující celou škálu aktivit od nenásilných až po násilné, vedené legálně ustanovenou vládou (případně exilovou/vysídlenou nebo stínovou) s cílem obnovit nezávislost a autonomii na svém svrchovaném území, které bylo zcela nebo částečně okupováno cizí mocí“ (9) Metody uplatňované hnutím odporu směřují k dosažení cíle, jímž je obnovení národní suverenity. Prostředky k dosažení tohoto cíle jsou místní obyvatelstvo, jednotlivé

složky odboje, případně vnější pomoc. Organizaci jednotlivých aktérů v rámci hnutí odporu znázorňuje obrázek 2.

Z hlediska charakteru činnosti a stupně uplatňovaného násilí je možné aktéry hnutí odporu rozčlenit do několika skupin.

- Aktéři, kteří při vedení hnutí odporu používají nenásilné metody. Do této skupiny se řadí primárně podpůrná složka a podzemní hnutí.
- Aktéři, kteří při vedení hnutí odporu používají násilné, převážně ozbrojené metody hnutí odporu. Tuto skupinu tvoří partyzánské hnutí a prováděním některých specifických aktivit i hnutí podzemní.
- Aktéři vyvíjející společenské, politické, řídicí a organizační činnosti ve prospěch aktivních složek hnutí odporu a řadí se sem zpravidla uznaná vláda v exilu, stínová vláda a veřejně činná složka.

Podzemní hnutí se obvykle přirozeně formuje jako vůbec první složka odboje, kterou lze popsat jako reakci obyvatelstva s cílem vytlačit okupační moc ze svého území. Provádí operace v urbanizovaném prostředí, které je pod kontrolou bezpečnostních sil okupantů. Organizační struktura podzemního hnutí je tvořena „buňkami“ politicko-vojenských subjektů. Mezi hlavní techniky boje podzemního hnutí se řadí vytváření zpravodajské a kontrarozvědné sítě, provoz „podvratných“ rozhlasových stanic, vytváření mediálních sítí za účelem šíření informací mezi obyvatelstvem a do vnějšího světa. Takové sítě mohou zahrnovat tiskárny, sociální média, satelitní televize, televizní stanice apod. Kromě toho může podzemní hnutí vyrábět speciální materiál, jako jsou výbušniny, zbraně a munice, ale také falešné průkazy totožnosti. Mezi další činnosti může patřit například kontrola nad sítí tras přesunu personálu, ukrývání protivníkem hledaných osob, řízení logistiky a získávání finančních prostředků pro vedení odbojových operací, provádění sabotáží nebo provozování tajných zdravotnických zařízení.

V rámci podzemního hnutí působí utajená stínová vláda v opozici ke státní struktuře vytvořené okupačním režimem. Jedná jménem vysídlené nebo exilové vlády, se kterou udržuje pevné vazby. Svým působením ovlivňuje obyvatelstvo, a to za účelem motivace k vedení odporu proti okupačnímu režimu prostřednictvím nenásilných a pasivních metod odporu. Kopíruje většinu funkcí vlády okupačního režimu (např. bezpečnost a policii, soudní systém, zabezpečení sociálních nebo zdravotnických služeb), dodává legitimitu hnutí odporu, podkopává autoritu okupanta, odrazuje od spolupráce s nepřítelem a provádí kontrolu nad obyvatelstvem. (Fiala, 2020b)

Partyzánské hnutí je chápáno jako ozbrojené jednotky s vnitřní organizací vojenského typu, které obvykle operují pod velením exilové, vysídlené nebo stínové vlády. Mohou být efektivně doplněny příslušníky speciálních sil, kteří partyzánským silám mohou poskytnout podporu formou mediků, expertů zbraňových systémů apod. K partyzánským technikám patří léčky, přepady a sabotáže, jejichž cílem je omezování pohybu protivníka, podlomení morálky protivníka a materiální škody. S podporou občanů mohou tyto jednotky provádět agresivnější boj proti nepříтели.

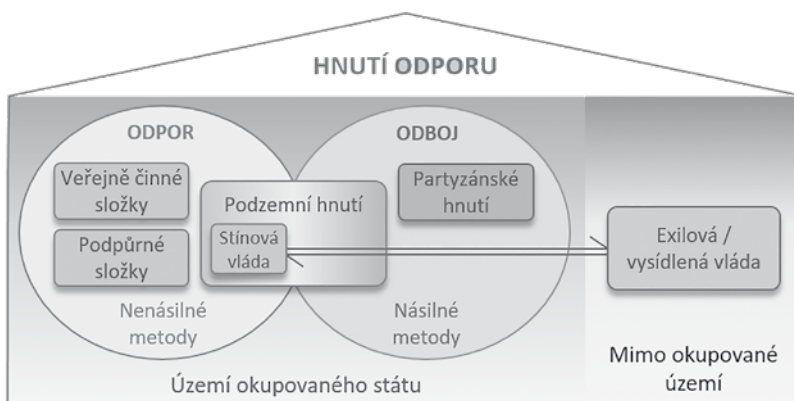
Mezi podpůrné složky se řadí převážně jednotlivci, kteří nepracují v nepřetržitém režimu odbojových akcí, ale spíše provádí jednorázové aktivity za účelem tajné podpory podzemních nebo partyzánských sil. Tyto složky operují obvykle ve fyzické blízkosti protivníka. Z toho důvodu disponují pouze informacemi nutnými k výkonu daného specifického úkolu nebo poskytnutí služby. V případě zajetí tak představují nejmenší riziko

pro odboj a obvykle jsou snadno nahraditelní. Poskytováním informací o plánovaných aktivitách okupantů, provazují podpůrné složky celou síť odboje s ostatními státními a společenskými subjekty. Mezi typické činnosti může patřit logistické zásobování, výroba speciálního materiálu, včasné varování, shromažďování nezbytných informací, provádění náboru, kurýrní služba, distribuce médií, zřizování bezpečných úkrytů, logistika, přeprava personálu apod.

Veřejně činná složka představuje veřejné politické vyjádření okupovaného národa na okupovaném území, prostřednictvím okupantem tolerované politické strany či jednotlivce v politice. Tato složka může být opoziční politickou stranou v okupační vládě, což umožňuje odboji se zapojit do nenásilných akcí. Jelikož disponuje možností přímého jednání s nastolenou vládou nebo okupační mocí, může otevřeně žádat podporu domácích i mezinárodních sympatizantů, a zároveň tuto podporu organizovat, ale také vyjednávat jménem stínové, vysídlené nebo exilové vlády. Avšak právě z důvodu otevřeného vystupování těchto složek je potenciálním rizikem ztráta tolerance okupující moci k jejich aktivitám. V takových případech je nutné balancovat situaci např. změnou otevřených politických postojů a přechodem do tajné podpory odporu tak, aby nebyla ohrožena role veřejně činné složky hnutí odporu. (Fiala, 2020b)

Uvedené čtyři kategorie aktérů tvoří základní pilíře hnutí odporu. Vztahy mezi nimi se dynamicky vyvíjí v reakci na změnu vnitřních i vnějších podmínek. Jako takové svojí aktuální charakteristikou, tedy úrovní rozvoje každé z nich a aktuálním nastavením vzájemných vztahů, určují stabilitu, a tím i úspěšnost hnutí odporu.

Kromě těchto základních čtyř skupin je třeba plánovat a připravovat další složky správy státu, jako je exilová (úplná okupace území), vysídlená (částečná okupace území) vláda. Existence schopnosti zachovat, ačkoli v omezené míře, kontinuální správu státu, podporuje mimo jiné legitimitu aktivit hnutí odporu. Exilová a vysídlená vláda, na rozdíl od vlády stínové, působí mimo okupované území a vytváří politickou a ideologickou opozici vůči vládě nastolené okupační mocí a pomocí vlády stínové řídí aktivity hnutí odporu. Tyto její aktivity směřují k hlavnímu cíli, jímž je osvobození území a obnova legitimního politického a administrativního systému.

Obrázek č. 2: Vnitřní organizace hnutí odporu a použité metody aktivit z hlediska úrovně násilí

7 VÝVOJ A POROVNÁNÍ PŘÍSTUPŮ K BUDOVÁNÍ ROC VYBRANÝCH STÁTŮ

Přístup k ROC v evropském bezpečnostním prostředí se vyvíjí v několika etapách. Počátky tohoto konceptu lze identifikovat v době zahájení studené války, k významným změnám dochází v době ukončení studené války a konečně k postupné inkluzi některých aspektů ROC do konceptů budování obrany v ČR dochází v reakci na anexi Krymu Ruskou federací v roce 2014 a celkově zhoršené bezpečnostní prostředí v Evropě současných dnů.

Zatím co konec studené války přinesl obecně do evropského prostředí výraznou demilitarizaci a charakteristické upouštění od branné povinnosti, pro neutrální evropské země se koncept totální obrany stal jedním ze základních principů obrany státu.

Pro komparační analýzu byly vybrány šest evropských zemí, které mají historickou zkušenost s vedením odbojové činnosti ve druhé světové válce a současně s budováním totální obrany v době studené války. Porovnávané země lze z hlediska jejich postavení v mezinárodním prostoru rozdělit do dvou kategorií. V první kategorii jsou země Švýcarsko, Švédsko a Finsko, které jako neutrální země byly závislé při zajištění obrany na vlastních národních schopnostech. Ve druhé kategorii jsou země Litva, Lotyšsko, Estonsko, které si svou zranitelnost uvědomují vlivem aktuálních mocenských snah Ruské federace získat zpět vliv v zemích bývalého Sovětského svazu, kdy hrozba vzniku ozbrojeného konfliktu se stala nejreálnější od konce druhé světové války.

V rámci analýzy bylo identifikováno 36 faktorů, jejichž integrace a vzájemné propojení představuje efektivní přístup k zajištění totální obrany v souladu s ROC. Viz tabulka 1. Důležitým aspektem strategie totální obrany je zásadní podíl obyvatelstva v systému zajištění obrany. To znamená, že byly hledány zejména takové faktory, které mají relevanci k zapojení obyvatelstva do obrany státu. 16 z těchto faktorů má přímý vztah k budování a přípravě hnutí odporu. Viz tabulka 1. Následně byly porovnány vybrané země hodnocením jednotlivých faktorů na binární škále (1 – existuje, 0 – neexistuje), viz tabulka 1 (kde jsou pro lepší přehlednost znázorněny pouze všechny hodnoty 1=“X“).

Z analýzy vyplývá, že základem komplexní obrany státu je vojenská část obrany zajištěná ozbrojenými silami, a to společně s civilní a psychologickou obranou. Síly teritoriální obrany vytvářené primárně rezervisty jsou efektivním nástrojem pro řešení krizových situací, průmyslových havárií nebo přírodních katastrof v době míru, v době války jako podpora ozbrojených sil nebo ochrana kritické infrastruktury, a v neposlední řadě v době okupace, vzhledem k jejich dokonalé znalosti regionů, jako podpora hnutí odporu nebo jejich přímé zapojení do jeho násilných forem. Finsko, Estonsko a Lotyšsko si zachovává brannou povinnost a např. Finsko na principu branné povinnosti staví síly rychlé reakce a pohotovostní jednotky. Finsko a Lotyšsko navíc budují schopnosti k vedení partyzánské války profesionální armádou. Švýcarsko naopak integrovalo a doktrinálně ukotвило budovanou odbojovou organizaci do svých konvenčních sil. Je zcela evidentní, že pro celospolečenský přístup k zajištění obrany prostřednictvím budování dobrovolnických organizací (obrné ligy, národní gardy, dobrovolné síly) je nezbytné vzájemné propojení mezi odbojovou organizací a profesionální armádou už v době přípravy a budování odolnosti státu, a zároveň stejně jako např. Finsko, budovat schopnosti k vedení hnutí odporu

u těch složek armády, u kterých je silný předpoklad k úspěšnému vedení nebo podpory partyzánského boje, jako jsou speciální síly nebo pohraniční stráž (Wither, 2018).

Na základě získaných dat a informací z hodnocených států vyplývá, že všechny tyto státy ve vztahu k budování totální obrany plánují využití všech nástrojů moci (diplomatických, informačních, vojenských a ekonomických). Nicméně, tyto skutečnosti nejsou v analyzovaných dokumentech explicitně uvedeny. V souvislosti s rozvojem kybernetické domény je třeba zdůraznit, že plánování schopnosti kybernetické obrany působit ze zahraničí, znesnadní identifikaci aktivit odboje v kybernetické doméně.

Tabulka č. 1: Komparační analýza vybraných zemí z hlediska aspektů totální obrany

Faktory zajištění totální obrany		Švýcarsko	Švédsko	Finsko	Estonsko	Lotyšsko	Litva
1.	Strategie totální obrany	X	X	X	X	X	X
2.	Plán sebezničení	X					
3.	Vytvoření legislativních předpokladů pro plánování a vedení hnutí odporu	X					
4.	Doktrína ozbrojených sil s integrovaným plánem odboje	X					
5.	Integrace organizace hnutí odboje do ozbrojených sil	X					
6.	Mírové plánování a příprava hnutí odporu	X					
7.	Zřízení exilové vlády	X					
8.	Vojenská obrana	X	X	X	X	X	X
9.	Civilní obrana	X	X	X	X	X	X
10.	Teritoriální obrana	X	X	X	X	X	X
11.	Ekonomická obrana	X	X	X	X	X	X
12.	Psychologická obrana	X	X	X	X	X	X
13.	Civilní obrana OP ZHN	X					
14.	Kybernetická obrana	X	X	X	X	X	X
15.	Ozbrojené síly	X	X	X	X	X	X
16.	Výcvik profesionálních vojáků ve vedení partyzánské války			X		X	
17.	Budování odbojových organizací	X					
18.	Vojáci v záloze / rezervisté	X	X	X			
19.	Branná povinnost v době míru			X	X	X	
20.	Základní vojenská služba			X			
21.	Povinnost integrace veřejnosti do obrany	X			X		
22.	Dobrovolná účast občanů na obraně státu		X		X	X	X
23.	Integrace diplomatických nástrojů moci do strategie obrany	X					

24.	Integrace ekonomických nástrojů moci do strategie obrany	X					
25.	Integrace informačních nástrojů moci do strategie obrany	X					
26.	Příprava národní infrastruktury pro účely obrany	X		X			
27.	Příprava národního průmyslu pro účely obrany	X	X				
28.	Podpora vzdělávání obyvatel	X					
29.	Zajištění bezpečnosti dodávek			X			
30.	Tvorba hmotných rezerv	X	X	X			
31.	Udržování státních nouzových rezerv pro výrobu energie			X			
32.	Udržování státních nouzových rezerv pro výrobu potravin			X			
33.	Udržování státních nouzových rezerv pro poskytování lékařské péče			X			
34.	Úkryty pro obyvatele			X			
35.	Manuál pro veřejnost	X	X				X
36.	Kurzy národní obrany			X	X		

Legenda: Aspekty zajištění obrany s přímým vztahem k budování hnutí odporu

Podrobné plánování hnutí odporu bylo z historického hlediska mezi analyzovanými zeměmi realizováno pouze ve Švýcarsku, které mělo rovněž vybudováno zázemí pro exilovou vládu a také plán sebezničení státu. V současné době Švýcarsko podobně jako Švédsko, Finsko a Norsko navazují na osvědčená řešení z období studené války a dále rozvíjí nové schopnosti v reakci na současné hrozby (Szymański, 2020).

Švýcarsko navíc rozvíjí kritickou infrastrukturu a národní průmysl tak, aby byla zajištěna vazba na obranné účely, a tím provázány lidské a materiální zdroje do komplexního systému obrany, jak na národní úrovni, tak v rámci individuální přípravy jednotlivců (např. každá nová stavba musí být vybavena krytem pro stanovený počet osob). Takto detailní způsob podpory obrany nezvolil žádný z ostatních posuzovaných států. Finsko vedle udržování strategických zásob pohonných hmot a potravin, udržuje státní nouzové rezervy pro výrobu energie, potravin a pro poskytování lékařské péče a má vybudovanou strukturu ochranných krytů pro 65 % obyvatelstva. Finsko je dobrým příkladem přechodu systému totální obrany z období studené války na komplexní systém bezpečnosti uplatňující moderní mechanismy totální obrany, zavedením „Strategie pro zajištění životně důležitých funkcí společnosti“. Tato strategie je založena na principu „all-hazards-approach“ a ústřední odpovědnosti jednoho kompetentního orgánu, zatímco všichni ostatní relevantní bezpečnostní aktéři plní podpůrné role (Valtonen, 2021) (Forsberg, 2022).

Ze získaných podkladů je zřejmé, že Švýcarsko a Finsko¹ jako neutrální země svou sebeobranu budují dlouhá desetiletí a již vybudovaný komplexní systém doplňují o nové schopnosti, které přinášejí technologický pokrok a nové způsoby vedení války. Pobaltské státy naopak i přes svou historickou zkušenost začaly budovat národní obranu na

¹ Od 4. 4. 2023 je Finsko členem NATO

principech totální obrany až v okamžiku rozpadu Sovětského svazu a k vytvoření efektivního systému obrany potřebují nejen stabilní navýšení výdajů na obranu, ale především budování silné národní identity zejména u mladé generace. Všechny pobaltské státy přijaly deklarativní politiku totální obrany a aktivně pracují na rozšíření a posílení schopností vést partyzánskou válku. Tyto země však čelí demografické výzvě a čelí nedostatku mladých, kvalifikovaných rekrutů. (Wither, 2018)

Švédsko se vrátilo ke konceptu totální obrany z dob studené války a zachovalo myšlenku, že totální obrana se skládá především z vojenské obrany a civilní obrany, které jsou doplněny dalšími prvky, jako je psychologická obrana, kybernetická obrana a další.

Estonsko buduje obranu na finském konceptu totální obrany a zároveň připravuje obrannou ligu (Kaitseliit) k vedení partyzánské války. Estonská národní obranná strategie z roku 2011 definuje zásady totální obrany a integrovaného přístupu k obraně. Důležitým závazkem je vytvoření vojenských i nevojenských zdrojů k boji proti hybridním hrozbám (včetně nejdůležitějších státních institucí, zejména těch, které jsou zodpovědné za mezinárodní bezpečnost v době míru i války). V roce 2017 byly tyto úkoly rozšířeny o aktivity soukromého sektoru a občanské společnosti a zaveden princip komplexní národní spolupráce v obraně. V roce 2018 byla v Estonsku zavedena Koncepce civilní obrany, která integruje zapojení veřejnosti do obrany jako demonstraci připravenosti k zachování nezávislosti státu, formou všeobecné branné povinnosti, kurzů národní obrany a podpory členství v dobrovolných národních organizacích. (Wither, 2018)

Od roku 2019 lotyšská obranná politika zavádí komplexní systém národní obrany umožňující proces krizového řízení a obnovy, zajištění odolnosti vůči vnějšímu tlaku a předcházení hrozbám. Systém zahrnuje zvýšení povědomí veřejnosti a dovedností souvisejících s obranou státu, posílení obranyschopnosti státu a schopnost země fungovat během krize (kontinuita obrany, vlády, distribuce energií, zdravotnictví apod.) V Lotyšsku jsou pravidelné ozbrojené síly a teritoriální jednotky integrované a interoperabilní, což umožňuje primární obranu země prostřednictvím mobilní partyzánské války, která by zahrnovala jak přeživší pravidelné jednotky, tak i národní gardu. Tento přístup zajišťuje, že i v případě napadení bude země schopna efektivně organizovat a provádět obranné operace na svém území. (Wither, 2018)

Litva v roce 2015 znovu implementovala brannou povinnost a obnovila výcvik v povstaleckých technikách pro dobrovolnické síly národní obrany (KASP) a polovojenskou organizaci Střelecký svaz (Wither, 2018). KASP jsou aktivní součástí zálohy litevských ozbrojených sil, jedná se o přerušovanou dobrovolnou službu v délce 3-5 let. Branou povinnost mohou nahradit studenti a absolventi vysokých škol absolvováním tříletého výcviku nižších důstojníků. (Lithuanian army, n.d.) Budování odolnosti národa Litva silně podporuje vydáním a periodickou aktualizací manuálu pro připravenost občanů na mimořádné události a válečné situace (Ministerstvo národní obrany Litva, 2022). Vojenská strategie Litvy, stejně jako obranná strategie, pracuje přímo s pojmem totální obrana, který definuje jako mobilizaci všech národních zdrojů k obraně země a nezpochybnitelné právo národa i jednotlivců klást odpor proti jakémukoliv agresorovi ohrožujícímu nezávislost, územní celistvost a ústavní pořádek Litvy (Ministry of National Defence of the Republic of Lithuania, 2016).

Ačkoliv státy staví svoje obranné systémy na principu komplexní obrany, analýza ukazuje, že mezi nimi existují významné rozdíly v přístupech a v rozsahu k jejímu budování.

Země, které jsou neutrální nebo měly neutralitu deklarovanou, mají svou sebeobranu založenou na desetiletí osvědčených postupech a principech, které doplňují o nové schopnosti spojené s technologickým pokrokem. Švýcarsko a skandinávské státy lze považovat za lídry v komplexním přístupu k obraně a odolnosti státu. Pobaltské státy využívají zkušenosti těchto lídrů a současně implementují národní specifika, která spočívají zejména ve fyzické blízkosti mnohem většího, vyspělého protivníka, s mocenskou ambicí rozpínavosti. Z výsledků analýzy vyplývá, že zejména Švýcarsko, se svým komplexním přístupem k zajištění totální obrany, lze považovat za etalon v přístupu budování totální obrany státu.

ZÁVĚR

Ze získaných poznatků, provedených analýz a popisu základního vymezení konceptu hnutí odporu je možné konstatovat, že realizace hnutí odporu nebude možná a účinná bez dlouhodobého koncepčního, legislativního a doktrinárního rámce, dlouhodobě připravovaného, budovaného a implementovaného do národního komplexního přístupu k obraně.

Z provedeného posouzení vybraných států a jejich přístupů bylo prokázáno, že historické aspekty zabezpečení obrany a její součást, hnutí odporu, jsou relevantní i při způsobu vedení války ve 21. století. Nové technologie v oblasti komunikačních a informačních systémů, elektronického boje nebo sofistikovaných zbraňových systémů, cílené vedení informačních vlivových a psychologických operací a zejména přesun operací do městských aglomerací otevírá další prostor pro úspěšné vedení odboje. To ovšem předpokládá dlouhodobou a systematickou přípravu vojenských a civilních schopností státu.

Pro zavedení hnutí odporu a definování podmínek jeho implementace do komplexního bezpečnostního systému je nutné vycházet ze strategického, legislativního a teoretického vymezení této problematiky. Základní strategický přístup vymezující problematiku zajištění bezpečnosti a obrany státu, je stanoven Bezpečnostní strategií ČR a Obrannou strategií ČR. Tyto dokumenty jasně deklarují komplexní přístup k obraně a budování odolnosti státu, založené na celospolečenském přístupu k obraně. V těchto dokumentech není explicitně vyjádřen závazek budování a přípravy hnutí odporu.

Legitimita hnutí odporu vychází z mezinárodního práva, zejména Ženevských úmluv, které zajišťují právní ochranu příslušníkům hnutí odporu, legalizují jejich činnosti a odlišují vedení hnutí odporu od ilegálního působení teroristických nebo kriminálních skupin. Národní legislativa implementuje tyto mezinárodní normy do právního prostředí státu a nevytváří bariéry zavedení tohoto nástroje.

Srovnávací analýza vybraných evropských zemí, které mají historickou zkušenost s vedením odbojové činnosti ve druhé světové válce a s budováním totální obrany v době studené války nebo k budování totální obrany přistoupily, ukázala možné přístupy k budování hnutí odporu jako nedílné součásti odolnosti státu.

Výsledky provedeného zkoumání lze syntetizovat do základních podmínek pro budování hnutí odporu. První podmínkou je budování a plánování hnutí odporu již v době míru, v rámci dosahování národní odolnosti. Druhou podmínkou je vytvoření národního

strategického rámce budování hnutí odporu a legislativních podmínek vymezujících role ústředních správních orgánů a samosprávy. Třetí podmínkou nezbytnou pro konstituování hnutí odporu je vytvoření koncepčního rámce výstavby a formování hnutí odporu včetně doktrinálního vymezení přípravy a výcviku.

Tento článek vznikl jako výsledek aplikovaného výzkumu projektu č. OYUOB20240007, BATTLE FIELD 2030+: Konfiguračně-investiční strategie rozvoje schopností ozbrojených sil ČR, realizovaný Centrem bezpečnostních a vojenskostrategických studií, Univerzity obrany v roce 2024.

SEZNAM ZDROJŮ

ČESKO, 1999. Zákon č. 222/1999 Sb.: Zákon o zajišťování obrany České republiky. In: *Sbírka zákonů 1999*. částka 76. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

ČESKO, 2024. *Obranná strategie České republiky 2023* [online]. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHU Praha [cit. 2024-08-01]. ISBN 978-80-7278-870-5. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna__strategie-_c_r_2023_final.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2023. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2024-08-01]. ISBN 978-80-7441-097-0. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Bezpecnostni_strategie_2023.pdf

DIPLOMATIC CONFERENCE OF GENEVA, 1949a. *Geneva Convention (II): for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea* [online]. Geneva. Dostupné také z: <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/370-GC-II-EN.pdf>

DIPLOMATIC CONFERENCE OF GENEVA, 1949b. *Geneva Convention (I): for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field* [online]. Geneva. Dostupné také z: <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/365-GC-I-EN.pdf>

DIPLOMATIC CONFERENCE ON THE REAFFIRMATION AND DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW APPLICABLE IN ARMED CONFLICTS, 1977. *Protocol (I) Additional to the Geneva Conventions* [online]. Geneva. Dostupné také z: <https://ihl-databases.icrc.org/assets/treaties/470-AP-I-EN.pdf>

FIALA, Ott C. a Ulrica PETTERSSON, 2020a. ROC(K) Solid Preparedness: Resistance Operations Concept in the Shadow of Russia. *PRISM - The Journal of Complex Operations* [online]. 8(4) [cit. 2024-08-01]. ISSN 2157- 0663. Dostupné z: <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/News-Article-View/Article/2217669/rock-solid-preparedness-resistance-operations-concept-in-the-shadow-of-russia/>

FIALA, Otto C., Kirk SMITH a Anders LÖFBERG, 2020b. *Resistance Operating Concept* [online]. Florida: The JSOU Press [cit. 2024-08-01]. ISBN 978-1-941715-43-7. Dostupné z: https://jsou.edu/Home/OpenFile?path=/Home/OpenFile?path=https://jsouapplicationstorage.blob.core.windows.net/press/48/ROC_final_cc.pdf

FORSBERG, Robin, Aku-M. KÄHKÖNEN a Jason C. MOYER, 2022. Finland's Contributions to NATO: Strengthening the Alliance's Nordic and Arctic Fronts. WILSON CENTER.

Wilson Center [online]. [cit. 2024-07-30]. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/article/finlands-contributions-nato-strengthening-alliances-nordic-and-arctic-fronts>

HRNČIAR, Michal a Jaroslav KOMPAN, 2023. Factors Shaping the Employment of Military Force from the Perspective of the War in Ukraine. *Vojenské rozhledy* [online]. **32**(1), 69-82 [cit. 2024-07-30]. ISSN 12103292. Dostupné z: doi:10.3849/2336-2995.32.2023.01.069-082

LITHUANIAN ARMY, Nenalezený. Military service. *Lithuanian armed forces* [online]. [cit. 2024-08-01]. Dostupné z: <https://kariuomene.lt/en/who-we-are/military-service/23649>

NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION, 1949. *The North Atlantic Treaty*. In: . Washington D.C. Dostupné také z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm

NOVÁK, Tomáš, 2016. Operační adaptabilita a lidská dimenze ozbrojeného konfliktu. *Vojenské rozhledy* [online]. **2016**(3), 102-112 [cit. 2024-07-30]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/teorie-a-doktriny/operacni-adaptabilita>

SZYMAŃSKI, Piotr, 2020. *New Ideas for Total Defence: Comprehensive Security in Finland and Estonia* [online]. Warsaw: Centre for Eastern Studies [cit. 2024-07-30]. ISBN 978-83-65827-48-7. Dostupné z: https://aei.pitt.edu/103309/1/OSW%2DReport_New%2Dideas%2Dfor%2Dtotal%2Ddefence_net_0.pdf

VALTONEN, Vesa, Minna BRANDERS, Sebastian LARSSON a Mark RHINARD, 2021. Tracing the Finnish Comprehensive Security Model. In: *Nordic Societal Security* [online]. Routledge, s. 91-108 [cit. 2024-07-30]. ISBN 978-1- 003-04553-3. Dostupné z: file:///C:/Users/lickovam/Downloads/10.4324_9781003045533-7_chapterpdf.pdf

WITHER, James K., 2018. "Modern Guerrillas" and the Defense of the Baltic States. *Small Wars Journal* [online]. Small Wars Foundation [cit. 2024-07-30]. Dostupné z: <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/modern-guerrillas-and-defense-baltic-states>

Autoři: **Ing. Radek Dubec, Ph.D.,** narozen 1966. V roce 1988 absolvoval Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově. Je absolventem Velitelského praporečnického kurzu (Vojenská akademie Brno, 1997). V letech 1988 až 2004 vykonával velitelské a štábní funkce u vojenských útvarů a zařízení Armády České republiky. Byl účastníkem mise UNPROFOR. V roce 2011 dokončil doktorské studium ve studijním oboru vojenský management. V letech 2004–2016 působil u Ústavu operačně taktických studií, Ústavu strategických a obranných studií UO a Katedry celoživotního vzdělávání Univerzity obrany. Je autorem a spoluautorem několika monografií a odborných článků v domácích i zahraničních časopisech. Zabývá se zejména problematikou strategického řízení a obranného plánování. V současné době působí jako odborný asistent u Centra bezpečnostních a obranných studií Univerzity obrany.

ORCID: 0000-0002-1263-2318

Affiliation: University of Defence; Czech Republic

Plk. gšt. Ing. Eva Nezvalová, narozena 1971. Je absolventkou Univerzity obrany v Brně (dříve Vojenské akademie, 1994), fakulty elektrotechnické. V průběhu své kariéry působila v řadě velitelských a štábních funkcí v rámci 4. brigády rychlého nasazení a speciálních sil, včetně zahraničního pracoviště. Zúčastnila se několika zahraničních operací (SFOR, MNF(I), EUTM). V posledních letech působila v rámci Ředitelství speciálních sil MO v oblasti koncepcí a řízení schopností a v současné se zabývá problematikou výstavby a zabezpečení speciálních sil.

ORCID: NA

Affiliation: The Ministry of Defence Special Operations Forces Directorate; Czech Republic

Mjr. Ing. Markéta Licková, narozena 1977. V roce 2004 absolvovala Fakultu vojensko-technickou Vojenské akademie Brno, obor Vojenská geodézie a kartografie. Působila na různých pozicích v rámci Geografické služby AČR a účastnila se misí ISAF. V současné době působí na Centru bezpečnostních a vojenskostrategických studií Univerzity obrany v oblasti plánování, organizace a realizace vojenských karierních kurzů.

ORCID: 0009-0002-3558-0095

Affiliation: University of Defence; Czech Republic